

**КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ «УНІВЕРСУМ»**

Циклова комісія з видавничої справи, культури та української філології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

«_____» 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ХУДОЖНЄ ОФОРМЛЕННЯ ТА РЕДАГУВАННЯ

для студентів

спеціальності 061 Журналістика
освітньо-професійної програми Видавнича справа та редагування
освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст»

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА	
Ідентифікаційний код 02166554	
Начальник відділу моніторингу якості освіти	
Програма №	1858/20
(підпис)	(прізвище, ім'я)
«_____»	2020 р.

Київ – 2020

Розробник: Ус Тетяна Іванівна, викладач циклової комісії з видавничої справи, культури та української філології Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат педагогічних наук

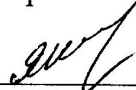
Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії з видавничої справи, культури та української філології

Протокол від 31 серпня 2020 р. № 1

Голова циклової комісії Олена ГРУЗДЬОВА

Робочу програму перевірено
«28» серпня 2020 р.

Заступник директора з навчально-методичної роботи Зоя ГЕЙХМАН

Заступник директора з навчальної роботи Яніна КАРЛІНСЬКА

Пролонговано:

на 20__/20__ н. р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н. р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н. р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н. р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	денна форма навчання
Вид дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів/годин	3 / 90
Курс	4
Семестр	8
Кількість змістових модулів з розподілом:	3
Обсяг кредитів	3
Обсяг годин, в тому числі:	90
Аудиторні	54
Модульний контроль	6
Семестровий контроль	+
Самостійна робота	30
Форма семестрового контролю	залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: навчити студентів комплексно розуміти друковане видання у взаємозв'язку між змістом і зовнішнім оформленням всіх елементів; розробляти його концепцію і макет; відбирати, систематизувати та редагувати авторські матеріали, відповідно до тематики і концепції видання.

Завдання навчальної дисципліни «Художнє оформлення та редагування» – навчити студентів перетворювати авторський твір у друкований, застосовувати вимоги держаних стандартів щодо оформлення друкованих видань різних видів, робити видання у взаємозв'язку між змістом твору і зовнішнім оформленням всіх елементів; розкрити функціональні обов'язки художнього та технічного редакторів.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні **набути компетентностей:**

- редагувати авторський оригінал з художнього та технічного боку;
- створювати ескізи і оцінювати пробні відбитки обкладинок, палітурок, титульних елементів, спускних та кінцевих сторінок;
- зв'язувати у єдиний композиційний ряд текстові та зображальні матеріали;
- створювати зміст і ієрархічну систему рубрикації;
- складати план-проект оформлення друкованого видання;
- оформляти основний, додатковий та довідковий тексти;
- підраховувати обсяг оригіналів, видання;
- працювати з автором;
- знати:
 - основні терміни і визначення, якими користуються у видавничій практиці;
 - технічні параметри видання, їх відповідність виду видання;
 - редакційні та поліграфічні вимоги до текстової, зображальної частини видання, зовнішнього оформлення до зовнішнього та внутрішнього оформлення друкованих видань різних видів;
 - послідовність редакційного опрацювання авторського оригіналу, сутність кожного виду роботи художнього та технічного редакторів;
 - положення технічної видавничої специфікації і вказівок до верстки;
 - принципи та правила макетування та верстки.

3. Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти зможуть володіти **знаннями про:**

- принципи і завдання художнього оформлення видання;
- зовнішнє оформлення друкованих видань;
- роботу редактора над оформленням елементів видання;
- особливості художнього редагування текстів;
- особливості художнього редагування різних видів видань;
- художнє редагування видань специфічних жанрів;
- редакторську підготовку зображальних оригіналів;

умітимуть:

- характеризувати спорідненість композиційних прийомів у мистецтві та друкованих творах;
- зробити план художнього оформлення;
- проаналізувати призначення візуальних засобів;
- застосувати композиційні закони при побудові зовнішньої форми друкованого видання;
- зробити художнє оформлення врізів, довідкових елементів;
- застосувати декоративні елементи, орнаменти;
- оформити різні типи видань;

редагуватимуть:

- художнє оформлення різних типів видань;

виконуватимуть:

- план художнього оформлення;
- редакторську роботу з художнього оформлення видань;

володітимуть:

- приладами і програмними засобами, якими користуються художній та технічний редактори;

аналізуватимуть:

- елементи та засоби оформлення друкованого видання, їх застосування;
- тенденції книжкового мистецтва;
- художню цілісність друкованого видання;

організовуватимуть:

- вибір ілюстративного матеріалу, гарнітури та кегля шрифту відповідно до виду видання;

створюватимуть:

- художньо-технічне та поліграфічне оформлення друкованої продукції.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	денна форма						
	усього	у тому числі					
		лекції	практ.	сем.	пк	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1. Поняття художнього оформлення та редагування							
Тема 1. Принципи і завдання художнього оформлення видання	2	2					
Тема 2. Композиція зовнішнього оформлення друкованих видань	4	2	2				
Тема 3. Застосування композиційних законів при побудові зовнішньої форми друкованого видання	13	2	2			4	5
Тема 4. Дотримання композиційних законів як умова гармонійності видання	9	2	2				5
Модульна контрольна робота 1.	2				2		
Разом за змістовим модулем 1.	30	8	6		2	4	10
Змістовий модуль 2. Художнє оформлення елементів видань							
Тема 1. Художнє оформлення врізів, довідкових елементів. Застосування декоративних елементів, орнаменту.	9	2	2				5
Тема 2. Орнаментальність обкладинок. Суперобкладинка. Мальовані титули. Оформлення сторінок, що стоять перед та після титулу. Шмуктитул. Фронтиспис	8	2	2			4	
Тема 3. Художнє оформлення довідкових елементів книги, газети, журналу	9	2	2				5
Модульна контрольна робота 2.	2				2		
Разом за змістовим модулем 2	28	6	6		2	4	10
Змістовий модуль 3. Зображальний ряд видання. Оформлення різних видів видань							
Тема 1. Редакторська підготовка зображальних оригіналів	4	2	2				
Тема 2. Шрифт як спосіб поліграфічного відтворення тексту	6	2	2				2
Тема 3. Особливості художнього оформлення різних видів видань	12	2	2			4	4

Тема 4. Художнє редагування видань специфічних жанрів	8	2	2				4
Модульна контрольна робота 3.	2				2		
Разом за змістовим модулем 3.	32	8	8		2	4	10
Разом за 8 семестр	90	22	20		6	12	30

5. Програма навчальної дисципліни

8 семестр

Змістовий модуль 1. Поняття художнього оформлення та редагування

Тема 1. Принципи і завдання художнього оформлення видання

Формування задуму та плану оформлення видання. Засоби втілювання задуму оформлення видання. Основні принципи оформлювання видавничої продукції. Доцільність вибирання матеріалів і технологічних процесів. План оформлення видання. Основні етапи оформлювання та опрацювання тексту. Основні вимоги до оформлення видань і критерії оцінювання їхньої якості.

Основні поняття: зображальні засоби, проект художнього оформлення, дизайн видання, ілюстративний ряд.

Рекомендовані джерела:

Основна (базова) : 2,4

Додаткова: 4,5

Тема 2. Композиція зовнішнього оформлення друкованих видань

Визначення композиції видання. Елементи композиції. Структурна основа композиції. Модульна сітка. Зовнішні елементи оформлення видання. Типи зовнішнього оформлення видання. Внутрішні елементи оформлення видання.

Основні поняття: художня форма, цілісність складових частин твору, естетична категорія, елементи композиції.

Рекомендовані джерела:

Основна (базова) : 5

Додаткова: 4,5

Тема 3. Застосування композиційних законів при побудові зовнішньої форми друкованого видання

Композиційно-графічна модель видання. Елементи зовнішньої форми видання. Засоби композиції: симетрія, рівновага, центр композиції, пропорційність, масштабність, тотожність, контраст, нюанс, ритм. Види композиції: лінійна, фронтальна, об'ємна, просторова. Умова зорової композиції. Рівновага. Формальна рівновага. Неформальна рівновага.

Основні поняття: композиція видання, елементи композиції, модульна сітка, образно-змістовний аналіз, просторово-пластичний аналіз, фактурно-декоративний аналіз.

Рекомендовані джерела:

Основна (базова) : 5

Додаткова: 4,5

Тема 4. Дотримання композиційних законів як умова гармонійності видання

Цілісність та зв'язок між елементами видання. Добір необхідних матеріалів. Вибір графічних параметрів елементів видання і поєднання їх у цілісність. Графічне оформлення, визначення композиційних прийомів та засобів.

Основні поняття: режисура видання, архітектоніка видання, внутрішня будова твору.

Рекомендовані джерела:

Основна (базова) : 5

Додаткова: 4,5

Змістовий модуль 2. Художнє оформлення елементів видань

Тема 1. Художнє оформлення врізів, довідкових елементів. Застосування декоративних елементів, орнаменту.

Зовнішні елементи видання: книжковий блок, палітурка, обкладинка, форзац, манжетка, суперобкладинка, футляр. Внутрішні (структурні) елементи книги: основний текст, додатковий текст, ілюстрації, декоративні елементи (прикраси).

Основні поняття: титул, відомості про автора, назва видання, вихідні дані, надзаголовкові дані, зворот титулу.

Рекомендовані джерела:

Основна (базова) : 5

Додаткова: 4,5

Тема 2. Орнаментальність обкладинок. Суперобкладинка. Мальовані титули. Оформлення сторінок, що стоять перед та після титулу. Шмуцтитул. Фронтиспис.

Типи оформлення обкладинок: шрифтове, орнаментально-декоративне, предметно-тематичне, сюжетно-тематичне та ідейно-символічне. Види суперобкладинок. Функції суперобкладинок. Робота над оригіналами титулів. Художнє оформлення авантитулу, контртитулу, шмуцтитулу та фронтиспису.

Основні поняття: суперобкладинка, ляссе, типи палітурок і обкладинок, оформлення книжкових видань у палітурках, групи книжкових видань за довговічністю їх використання.

Рекомендовані джерела:

Основна (базова) : 3,5

Додаткова: 6,7

Тема 3. Художнє оформлення довідкових елементів книги, газети, журналу.

Склад та оформлення колонтитулів у книзі. Тематичні сторінки і їх різне оформлення у журналі. Створення ієрархічної системи рубрикації видання. Види заголовків і їх оформлення. Підпорядкованість і відповідність оформлення. Текстові шрифти приміток, коментарів, посилань. Розташування та оформлення. Художнє оформлення вступної статті і передмови. Мистецтво орнаменту. Використання орнаментованих заставок, кінцівок, рамок, літер. Зв'язок орнаментальних мотивів і композиції зі змістом видання і його призначенням.

Основні поняття: зміст; покажчики; колонтитули; анотація; передмова; післямова; примітки; коментарі; бібліографічні виноски.

Рекомендовані джерела:

Основна (базова) : 5

Додаткова: 7,8

Змістовий модуль 3. Зображальний ряд видання. Оформлення різних видів видань

Тема 1. Редакторська підготовка зображальних оригіналів

Види зображень. Ілюстрування видання. Вибір виду зображення та оцінка придатності для конкретного видання. Підбір та опрацювання зображальних оригіналів. Методи корекції зображення. Особливості верстки і виводу зображень. Композиція зображення та тексту. Види зображальної верстки. Системи верстки, принцип кольороподілу, перевірка спробних відбитків. Правила верстки зображень. Склад і способи розміщення текстівок.

Основні поняття: орнамент, форзац, тонова корекція, розмітка оригіналу.

Рекомендовані джерела:

Основна (базова) : 2,3

Додаткова: 6,7

Тема 2. Шрифт як спосіб поліграфічного відтворення тексту

Графічні ознаки шрифтів. Гарнітура шрифту. Розмір (кегель) шрифту. Класифікація шрифтів. Накреслення і форма. Види шрифтів за призначенням. Естетика і зручність читання.

Застосування шрифтів у виданнях різних видів. Застосування шрифтів різного кегля. Основні вимоги до шрифту.

Основні поняття: види шрифтів, призначення шрифтів, шрифтове оформлення видань.

Рекомендовані джерела:

Основна (базова) : 2,3

Додаткова: 6,7

Тема 3. Особливості художнього оформлення різних видів видань

Художнє оформлення навчальних видань. Художнє оформлення літературно-художніх видань. Художнє оформлення довідкових видань. Художнє оформлення науково-популярних видань. Художнє оформлення видань для дітей.

Основні поняття: макет книги, формат видання, дизайн тексту, гарнітура шрифтів, підготовка ілюстрацій, підготовка обкладинок.

Рекомендовані джерела:

Основна (базова) : 2,3

Додаткова: 6,7,8

Тема 4. Художнє редагування видань специфічних жанрів

Драматичні твори. Заголовки. Ремарки. Дійові особи та їхні репліки. Оформлення ритмізованого тексту. Розташування та оформлення віршованих рядків. Розбиття на строфи. Підписи, дати, епіграфи. Графічне опрацювання таблиць і висновків. Зміст, структура і способи побудови таблиць і виводів. Заголовки таблиць. Табличні дані – прографка та примітки. Робота технічного редактора над таблицями.

Основні поняття: заголовки драматичних творів, ритмізований текст, оформлення віршів із рядками різних розмірів, варіанти розташування та оформлення віршованих рядків.

Рекомендовані джерела:

Основна (базова) : 2,3

Додаткова: 6,7,8

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

<i>Вид діяльності студента</i>	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
1. Відвідування лекцій	1	4	4	3	3	4	4
2. Відвідування практичних занять	1	3	3	3	3	4	4
3. Робота на практичному занятті	10	3	30	3	30	4	40
4. Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	2	10	3	15
5. Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25	1	25
Разом			72		71		88
Максимальна кількість балів	231						
Розрахунок коефіцієнта	231:100=2,31			2,31			

Студент допускається до заліку за умови виконання навчального плану та накопичення мінімальної кількості балів – 35.

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Тема 1. Застосування композиційних законів при побудові зовнішньої форми друкованого видання (5 год)

1. Зробіть добірку композиційних варіантів розташування тексту та зображень у книзі, перелічіть композиційні закони.
2. Зробіть добірку композиційних варіантів розташування тексту та зображень у журналі, перелічіть композиційні закони.
3. Зробіть добірку композиційних варіантів розташування тексту та зображень у газеті, перелічіть композиційні закони.

Тема 2. Дотримання композиційних законів як умова гармонійності видання (5 год)

1. Знайдіть приклади гармонійно оформлених книжкових видань (не більше трьох). Обґрунтуйте свій вибір. На прикладах покажіть залежність оформлення від тематики видання.
2. Знайдіть приклади гармонійно оформлених журнальних видань (не більше трьох). Обґрунтуйте свій вибір. На прикладах покажіть залежність оформлення від тематики видання.
3. Знайдіть приклади гармонійно оформлених газетних видань (не більше трьох). Обґрунтуйте свій вибір. На прикладах покажіть залежність оформлення від тематики видання.

Тема 3. Художнє оформлення врізів, довідкових елементів. Застосування декоративних елементів, орнаменту (5)

1. Поясніть застосування модульної сітки для видань різних видів (не більше трьох).
2. Поясніть на прикладах склад, способи вирівнювання, розташування текстівки відносно ілюстрації (не більше трьох видань).
3. Окресліть загальні вказівки для набору текстівки з експлікаціями.

Тема 4. Художнє оформлення довідкових елементів книги, газети, журналу (5)

1. Виберіть із книг різновиди змістів (не більше трьох). На прикладах покажіть переваги та недоліки рубрикаційної системи і її художнього оформлення.
2. Виберіть із журналів різновиди змістів (не більше трьох). На прикладах покажіть переваги та недоліки рубрикаційної системи і її художнього оформлення.
3. Зробіть добірку оформлення апарату видань (окремо для книг і журналів): передмови, вступу, приміток, коментарів, вказівників, вихідних відомостей.

Тема 5. Шрифт як спосіб поліграфічного відтворення тексту (2 год)

1. Проаналізуйте видання з точки зору доречності застосування шрифтів для основного, додаткового тексту і заголовків. Зробіть ксерокопії із видань з позитивними і негативними варіантами шрифтового оформлення (не більше п'яти).

Тема 6. Особливості художнього оформлення різних видів видань (4 год)

1. Знайдіть приклади художнього оформлення обкладинок та титульних сторінок книжкових видань різних типів (не більше п'яти).
2. Проаналізуйте журнальні видання з точки зору їх ілюстративності. На прикладах покажіть залежність оформлення від тематики видання (не більше п'яти).

Тема 7. Художнє редагування видань специфічних жанрів (4 год)

1. Підібрати драматичний чи віршований текст, продемонструвати кілька можливих варіантів його оформлення у виданні.
2. Знайти приклади неправильно оформлених віршованих та драматичних творів. Пояснити помилки. Зробити власний приклад.

Критерії оцінки результатів самостійної роботи

У процесі перевірки самостійної роботи викладач оцінює:

- рівень засвоєння студентом навчального матеріалу;
- вміння використовувати теоретичні знання у процесі виконання практичних завдань;
- обґрунтованість та логічність викладення матеріалу;
- повноту розкриття теми дослідження;
- оформлення матеріалів відповідно до вимог.

Максимальна кількість балів за виконану роботу – 5.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Критерії і норми оцінювання модульної (контрольної) роботи

Максимальна кількість балів - 25	Критерії оцінювання
25 - 20	Завдання виконані якісно (90% - 100% виконання усіх розділів модульної (контрольної) роботи).
19 - 15	Завдання виконані якісно з достатньо високим рівнем правильних відповідей (89% - 75% виконання усіх розділів модульної (контрольної) роботи).
14 - 10	Завдання виконані якісно з середнім показником правильних відповідей (74% - 50% виконання всіх розділів модульної (контрольної) роботи).
9 - 0	Завдання не виконано (виконання 49% усіх розділів модульної (контрольної) роботи).

Модульний контроль проводиться в письмовій формі: письмове тестування, ведення таблиці, модульна контрольна робота.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Форма проведення: залік. Виставляється за результатами набраних балів.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90–100	Відмінно
B	82–89	Дуже добре
C	75–81	Добре
D	69–74	Задовільно
E	60–68	Достатньо
FX	35–59	Незадовільно з можливістю повторного складання
F	1–34	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу

7. Навчально-методична карта дисципліни «Художнє оформлення та редагування»
Разом: 90 год., лекції – 22 год., практичні заняття – 20 год., індивідуальна робота – 12 год., модульний контроль – 6 год., самостійна робота – 30 год.

Тижень	Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2						
Модулі	Поняття художнього оформлення та редагування							Художнє оформлення елементів видань						
Назва модуля														
Лекції	1	2			3	4		5		6	7			
Дати														
Теми лекцій	Принципи і завдання художнього оформлення	Композиція зовнішнього оформлення	Застосування композиційних законів	Застосування композиційних законів	Застосування композиційних законів	Дотримання композиційних законів	Дотримання композиційних законів	Художнє оформлення врізів	Художнє оформлення врізів	Орнаментальність обкладинок	Орнаментальність обкладинок	Художнє оформлення лівих елементів	Художнє оформлення елементів	
Теми практичних занять			Композиція зовнішнього оформлення друкованих видань					Художнє оформлення врізів	Художнє оформлення врізів	Орнаментальність обкладинок	Орнаментальність обкладинок		Художнє оформлення елементів	
Самостійна робота	Модульна контрольна робота 1							Модульна контрольна робота 2						
Контроль	Модульна контрольна робота 1							Модульна контрольна робота 2						

Тиждень	Змістовий модуль 3									
Модулі	Зображальний ряд видання. Оформлення різних видів видань									
Назва модуля										
Лекції	8		9		10		11			
Дати										
Теми лекцій	Редакторська підготовка зображальних оритіналів різних типів видань		Шрифт як спосіб поліграфічного вітворення тексту		Особливості художнього оформлення різних видів видань		Художнє редагування видань спеціфічних жанрів			
Теми практичних занять		Редакторська підготовка зображальних оритіналів		Шрифт як спосіб поліграфічного вітворення тексту		Особливості художнього оформлення різних видів видань		Художнє редагування видань спеціфічних жанрів		
Самостійна робота										
Контроль	Модульна контрольна робота 3									
	Залік									

8. Рекомендована література

Основна (базова):

1. Тимошик М. Видавничий бізнес : Погляд журналіста, видавця, вченого / М. Тимошик – К. : Наша культура і наука, 2005. – 308 с.
2. Тимошик М. Книга для автора, редактора, видавця, видавця / М. Тимошик – К. : Наша культура і наука, 2010. – 557 с.
3. Тимошик М. Як редагувати книжкові та газетно-журнальні видання: Практичний посібник / М. Тимошик – К. : Наша культура і наука, 2012. – 384 с.
4. Партико З.В. Загальне редагування: нормативні основи: Навчальний посібник / З. В. Партико – Л. : ВФ Афіша, 2012. – 416 с.
5. Шевченко В. Художньо-технічне редагування: підручник / В. Шевченко – К.: Паливода А.В., 2010. – 516 с.

Додаткова:

1. Іванченко Р. Літературне редагування: Навч. посібник. – 2-ге вид. – К. : Вища школа, 1983. – 248 с.
2. Капелюшний А. О. Стилїстика редагування журналістських текстів: Практичні заняття. – Львів : ПАІС, 2012 – 544 с.
3. Капелюшний А. Типологія журналістських помилок. – Львів : ПАІС, 2010. – 68 с.
4. Художньо-технічне оформлення видань різних видів
<http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1815>
5. Художнє оформлення книжкового видання <http://ukrbukva.net/print:page,1,49780-Hudozhestvennoe-oformlenie-knizhnogo-izdaniya.html>
6. Художнє оформлення видань <http://5fan.ru/wievjob.php?id=47991>
7. Роль художника, художнього та технічного редакторів у друкованому виданні
<http://www.studfiles.ru/preview/5252765/>
8. Елементи зовнішнього оформлення видань <http://um.co.ua/6/6-9/6-91989.html>
9. Елементи оформлення сучасного газетного видання <http://ua.textreferat.com/referat-5719-1.html>
10. Значення графічного оформлення видань <http://bibl.com.ua/buhgalteriya/7222/index.html>